من و اماس

مهاجرت با «اماس»؛ ترس و درد

مریم پیمان

● به چشم‌های نگران، مضطرب و هیجان‌زده مرد روبه‌رویم خیره می‌شوم. شوق سفر در آنها به چشم می‌خورد. چیزی مثل نگرانی پشت مردمک‌های قهوه‌ای‌رنگ او موج می‌زند. «برای شش ماه دارو همراه می‌بریم». ترس بر ذهنم غالب می‌شود؛ حمل و نقل دارو در سفری ۱۷ساعته، نبود دکتر متخصص در ماه نخست، تغییر آب و هوا، تغییر رژیم غذایی و به عبارتی تغییر سبک زندگی! هر تغییری برای هر فردی اضطراب‌آور است و نگران‌کننده و برای بیماران مبتلا به «اماس» شرایطی خطرآفرین. «دکتر یا دوست آشنایی برای تأیید و دریافت داروها پیدا کردید؟» وحشتِ در واژگانم را سرکوب می‌کنم. به سال‌ها اضطرابِ تلاش برای مهاجرت برمی‌گردم و همه لحظه‌هایی که در ثانیه‌های تلاش و سپری‌کردن روندهای اداری، از درون خواستم تا رخ ندهد و تهران خانه اول و آخر من باشد و بماند. از امکانات کشور مقصد او درباره بیماری و دارو چیزهای زیادی شنیده‌ام؛ ۲۰ هزار نفر از مردم ساکن استرالیا به بیماری «اماس» مبتلا شده‌اند و هزینه جامعه استرالیا برای این بیماری یک میلیارد دلار است. براساس پژوهشی مشهور، میزان بیماری در افراد در صورت مهاجرت پیش از ۲۵ سال، تابعی از جمعیت بیماران کشور مقصد است و مهاجران پس از ۲۵ سالگی از قوانین جمعیتی و بیماری کشور مبدأ خود تبعیت می‌کنند. انجمن حمایت از بیماران این کشور با حمایت از پژوهش‌های جدی نه‌فقط در کشف و تولید دارو پیشگام بوده، بلکه در نوع حمایت از بیماران با تشکیل جلسه‌های مشاوره و حمایتی موفق عمل کرده است. با تکرار این اطلاعات با خودم تکرار می‌کنم؛ «مشکلی پیش نخواهد آمد، به شرط اینکه فراموش نکنید باید در کنار او همراه خوبی باشید». نگرانی‌های او را به امانت می‌گیرم و در خودم تأمل می‌کنم. به تصویر نخستین هفته‌ای که آنها در آب و هوای متفاوتی زندگی خواهند کرد و گرم و سردشدن بدن، حالت تهوع، سرگیجه و عرق سرد و گرم او را آزار خواهد داد. با خودم زمزمه می‌کنم: «بعد از یک هفته او بهبود خواهد یافت. تا چند ماه هیجان و شادمانی خواهد داشت. اما دلتنگی و افسردگی به سر وقت خانه‌شان خواهد رفت و تاری دید بار دیگر در او بیدار می‌شود». از تصویر تلخ ذهنم کلافه می‌شوم. دوباره تخیل می‌کنم؛ «با کمترین نشانه‌ها در یک هفته با شهر جدید عجین خواهد شد. از همه چیز زندگی تازه‌اش لذت خواهد برد و بعد از چند ماه یاد می‌گیرد چگونه با بیماران عضو انجمن در گروه‌های حمایتی رابطه برقرار کند و از آنها کمک بگیرد. با بدترین نشانه‌ها و دلتنگی‌ها همراه خانواده‌اش زندگی خواهد کرد و با وجود آنها هر روز در کنترل بیماری موفق‌تر عمل می‌کند. روزهای پایانی سکونت موقتش، به فکر ماندن و ساکن‌شدن در شهر برای همیشه می‌افتد و این سفر موقت یک مهاجرت همیشگی خواهد شد». کولر ماشین را روی صورتم تنظیم می‌کنم. مقنعه‌ام را با یک روسری خنک عوض و موسیقی را در ترافیک سخت و داغ تهران روشن می‌کنم. جرعه‌ای از شربت خاکشیر می‌خورم. کسی فریاد می‌زند: «بی‌تو دور از ضربه‌های قلب تو...».

هزینه یک میلیارد تومانی هر دانشجوی پزشکی برای دولت

تحصیل در ایران، کار در آمریکا

صبا صراف: وزارت بهداشت ایران در کانال تلگرامی خود در اینفوگرافی‌ای که از سوی کشور آمریکا منتشر شده، اعلام کرده است، ایران جزء ۱۰ کشوری است که پزشک و جراح به ایالات متحده آمریکا می‌فرستد. بر اساس اینفوگرافی منتشرشده عنوان شده است که ۹ هزار پزشک مشغول به کار در کشور آمریکا در سال ۲۰۱۵ متولد ایران هستند. وزارت بهداشت ایران با توجه به آمار اعلام‌شده از سوی این کشور به صادرات پزشکان ایرانی اشاره کرده است. این در حالی است که انتشار این اینفوگرافی در ادامه فرمان ترامپ، رئیس‌جمهور این کشور، برای جلوگیری از ورود مردم هفت کشور از جمله ایران به آمریکا بوده است، به‌طوری‌که رسانه‌ها با انتشار این تصاویر و آمارها به تعداد پزشکانی که از این هفت کشور به آمریکا مهاجرت کرده‌اند پرداختند. با توجه به تعاریف بین‌المللی، مهاجرت امری است که بر اساس نداشتن امنیت، شرایط اقتصادی مناسب یا شرایط اجتماعی از کشوری به کشوری دیگر اتفاق می‌افتد. بر اساس این اینفوگرافی منتشر شده، پنج هزار پزشک متولد سوریه و ۹ هزار پزشک متولد ایران در سیستم پزشکی کشور آمریکا در سال ۲۰۱۵ مشغول به کارند. البته کمتر کشوری این‌چنین آمار پزشکان غیربومی خود را اعلام می‌کند و به‌همین‌دلیل هنوز از تعداد پزشکان ایرانی که ممکن است در کانادا، اروپا یا استرالیا مشغول به کار باشند آمار دقیقی در دست نیست، اما دکتر ایرج خسرونیا، معاون نظارت سازمان نظام پزشکی تهران و رئیس انجمن پزشکان عمومی، به «شرق» می‌گوید در طول ۳۸ سال و از سال ۱۳۵۸ تعداد بیش از صد هزار پزشک از گردونه پزشکی ایران خارج شده‌اند. این در حالی است که انتظار می‌رفت ۳۰۰هزار پزشک در کشور تاکنون مشغول به کار باشند. «متأسفانه صادرات افراد به خارج از کشور از سال‌های پیش شروع شده است. در کانادا، شرق اروپا و آمریکا همه پزشک‌های باسواد ما در سطوح بالای مدیریت بیمارستان‌ها یا گروه‌های پزشکی حضور دارند».

درحالی‌که میلیاردها دلار خرج تربیت و آموزش دانشجویان رشته پزشکی می‌شود، با توجه به نیاز کشور به پزشک و شرایط روابط ایران با کشور آمریکا، گزارش وزارت بهداشت نمی‌تواند نشان از فرستاده‌شدن این پزشکان یا نوعی تبادل اطلاعات با این کشور باشد و نشان از تعداد مهاجران پزشک به کشور آمریکا دارد که به گفته خسرونیا، در مورد کسانی که از کشور می‌روند، باید ببینیم مشکل در کجاست! او در ادامه توضیح می‌دهد: «از سوی سازمان نظام پزشکی اعلام کردیم که ۲۵ هزار فارغ‌التحصیل پزشکی برای گرفتن مجوز مراجعه نکرده‌اند، این آمار هیچ‌وقت تکذیب نشد؛ یعنی یک‌هشتم پزشک‌های کشور درحال‌حاضر در دسترس نیستند که یا از گردونه درمان خارج شده و به شغل‌های دیگر رو آورده‌اند یا از کشور خارج شده‌اند پس باید ببینیم چه مشکلی وجود دارد و چرا نمی‌توانیم جذابیت‌هایی ایجاد کنیم تا فارغ‌التحصیلان یا پزشکان کشور در این شغل باقی بمانند».

این در حالی است که ماه گذشته روزنامه شرق در گفت‌وگو با دکتر عزتی، معاونت پژوهشی سازمان نظام پرستاری، از ۳۰۰ برابرشدن مهاجرت بین پرستاران و دانشجویان پرستاری خبر داد و جهانگیری، معاونت نظارت و برنامه‌ریزی سازمان نظام پزشکی، درباره از دست‌دادن شغل بسیاری از پزشکان عمومی در بسیاری از شهرستان‌های کشور و مهاجرت آنان از شهرهای کوچک به بزرگ‌تر با «شرق» صحبت کرد.

خسرونیا، معاون نظارت سازمان نظام پزشکی تهران بزرگ، معتقد است درحال‌حاضر وزارت بهداشت و درمان با تبصره‌های خلق‌الساعه خود تعرفه‌ها را کاهش داده است. او با بیان اینکه کاهش تعرفه‌ها خبر تازه‌ای است که اتفاق افتاده و پیش از این اخبار مربوط به نارضایتی دیگر کادر پزشکی از افزایش تعرفه‌ها بود، تأیید کرد آنچه به‌عنوان افزایش تعرفه‌های پزشکی عنوان می‌شود مربوط به سال گذشته بوده است، اما امسال افزایش تعرفه پزشکان پنج درصد اعلام شد و تنها به برخی گروه‌های دیگر تیم درمان ۳۰ درصد اضافه شد. او در ادامه توضیح داد: «اما ببینید بانک مرکزی رقم تورم را ۱۰ درصد اعلام کرد و حال با توجه به شرایط زندگی و مالیات ۱۲۰ درصدی، چگونه قرار است زندگی پزشکان در کشور بگذرد! پس همین عوامل موجب می‌شود تا بسیاری زندگی در کشورهای دیگر را ترجیح دهند. باید ببینیم چرا از اول انقلاب بسیاری از پزشکان به کشورهای دیگر رفته‌اند و بیش از ۱۰ هزار پزشک ما در بالاترین سطوح تحصیلاتی در کشورهای دیگر مشغول به کار هستند».

وی در پاسخ به این سؤال که اما در بین عموم مردم تصور این است که پزشکان کشور در ایران نیز درآمد بسیار خوبی دارند و بهتر از دیگر اقشار جامعه زندگی می‌کنند، توضیح داد: «آنها فقط حدود ۱۰ درصد از جامعه پزشکی هستند و آن‌هم به دلیل سواد بسیار، سختی و زحمت فراوانی است که در زندگی خود کشیده‌اند و آن‌هم در تهران و مراکز استان‌ها، اما ۷۰ درصد پزشکان کشور پزشک عمومی هستند که به‌راحتی نمی‌توانند مخارج خود را تأمین کنند. پزشکان داخلی، عفونی، اطفال و... بسیاری در تنگنا قرار دارند و حال وقتی نگاه به فهرست پزشکان بهترین بیمارستان‌های آمریکا یا کانادا می‌اندازید می‌بینید بهترین پزشکان آنان، ایرانی هستند زیراکه پزشکان ایرانی بسیار کارآزموده هستند، از همان دوران دانشجویی مستقیم با بیمار در ارتباطند و پزشکان حاذقی بار می‌آیند و بهترین جراحی‌ها در ایران انجام می‌شود».

به گفته وی که مسئولیت بخش نظارت و صدور پرونده‌های پزشکی در سازمان پزشکی نیز برعهده اوست، در سال، سه هزار پزشک در کشور تربیت می‌شوند و با توجه به آمارها و اقداماتی که تاکنون انجام شده انتظار می‌رود از سال ۱۳۵۸ تاکنون تعداد ۳۰۰ هزار پزشک در کشور وجود داشته باشد، اما فقط حدود ۱۷۰ هزار پزشک در کشور باقی مانده‌اند. به این معنی که از بیش از صد هزار پزشک ایرانی خبری در دست نیست و این افراد مانند آن ۲۵هزار فارغ‌التحصیل یا برای گرفتن مجوز به سازمان نظام پزشکی مراجعه نکردند یا از کشور یا از گردونه سیستم پزشکی کشور در این ۳۸ سال خارج شده‌اند. این در حالی است که به گفته دکتر خسرونیا، هر دانشجوی پزشکی تا مقطع پزشکی عمومی هزینه‌ای بالغ بر یک میلیارد تومان برای دولت دارد و با توجه به اینکه هر دانشکده علوم پزشکی نیازمند داشتن یک بیمارستان در نزدیکی خود، آزمایشگاه مناسب و از این دست موارد دارد، حال باید پرسید تربیت پزشکان متخصص هزینه‌ای بیشتر از یک‌میلیارد تومان؛ چه به صورت مستقیم و چه به صورت غیرمستقیم برای کشور ایجاد می‌کند.

سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه» (OECD) در سال ۲۰۱۴ از تحول افزایش ناگهانی مهاجرت دانشجویان به کشورهای عضو این نهاد خبر داد و اعلام کرد از سال ۲۰۱۲ که در جهان بیش از ۴.۵ میلیون دانشجو برای ادامه تحصیل در کشوری به‌جز وطن خود مشغول به تحصیل شدند، این موج خروج از وطن برای تحصیل در کشورهای دیگر بیشتر شده است

۱۲هزارو۲۶۹ دانشجوی ایرانی در آمریکا

کشور آمریکا علاوه بر آماری که در ارتباط با اشتغال پزشکان متولد ایران و دیگر در این کشور منتشر کرده است، از میزبانی بیش از ۴.۱ میلیون دانشجوی خارجی نیز خبر داده است. براساس گزارشی که خبرگزاری ایسنا دراین‌باره منتشر کرده ایران رتبه یازدهم را دارد. براساس آنچه در این گزارش آمده است به استناد آمار نهادهای معتبر بین‌المللی ایران با داشتن ۱۲ هزار و ۲۶۹ دانشجو در آمریکا، رتبه ۱۱ ارسال‌کننده دانشجو به آمریکا را به خود اختصاص داده است.

مهم‌ترین مسئله‌ای که عمدتا در بحث علاقه به مهاجرت عنوان می‌شود این است که اگر این مهاجرت به‌صورت مهاجرت تحصیلی یا شغلی باشد، به دلیل اطمینان نداشتن از شرایط شغلی و تحصیلی آینده فرد در وطن خود است، به‌همین‌دلیل آمریکا، کشورهای توسعه‌یافته اروپایی مانند نروژ، استرالیا و کانادا از اولین کشورهایی هستند که به‌دلیل مهاجرپذیربودن خود شرایطی را برای ورود دانشجویان و پذیرش در دانشگاه‌ها و جایگاه‌های شغلی خود فراهم کرده‌اند؛ به‌طوری‌که «سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه» (OECD) در سال ۲۰۱۴ از تحول افزایش ناگهانی مهاجرت دانشجویان به کشورهای عضو این نهاد خبر داد و اعلام کرد از سال ۲۰۱۲ که در جهان بیش از ۴.۵ میلیون دانشجو برای ادامه تحصیل در کشوری به‌جز وطن خود مشغول به تحصیل شدند، این موج خروج از وطن برای تحصیل در کشورهای دیگر بیشتر شده است. استرالیا، اتریش، لوگزامبورگ، نیوزیلند، سوئیس و بریتانیا بیشتر این دانشجویان را در کشورهای خود پذیرفته‌اند و ۵۲ درصد از این دانشجویان از چین، هند و کره بوده‌اند.

این کشورها دربرگیرنده بیشترین جمعیت کشورهای جهان نیز هستند و این روند تغییرات جمعیتی دانشجویان همچنان ادامه دارد و ایران عمدتا در پژوهش‌های بین‌المللی و سازمان‌های عضو به‌دلیل دقیق‌نبودن آمارها، قابل مقایسه در سطح آمارهای مشخص‌شده جهانی نیست و عمدتا خارج از این آمارها و با توجه به شواهد، اظهارنظرهایی صورت می‌گیرد.

برهمین‌اساس، خبرگزاری ایسنا گزارشی از «سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه» (OECD) منتشر کرده است که بر اساس گزارش‌های معتبر بین‌المللی با موضوع مهاجرت و جابه‌جایی بین‌المللی افراد تحصیل‌کرده، داده‌ها و روندهای کلان مهاجرت در سطح دنیا حاکی از افزایش دو برابری مجموع مهاجرین از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۰ است. به‌گونه‌ای که در سال ۲۰۱۳ در مجموع ۲۳۱.۵میلیون نفر خارج از وطن خود زندگی می‌کرده‌اند که ایران جزء کشورهای اصلی «مهاجرفرست» دنیا محسوب نمی‌شود.

در این گزارش آمده است که ایران جزء ۲۰ کشور اول و در گزارش بانک جهانی (۲۰۱۶) جزء ۳۰ کشور اول ارسال‌کننده مهاجر قرار ندارد. نرخ مهاجرت ایران به کل جمعیت به صورت تجمعی ۱.۱ درصد تا سال ۲۰۱۶ بوده است که از میانگین جهانی ۳.۲ درصدی و اکثر کشورهای با وضعیت توسعه مشابه پایین‌تر است.

این درحالی است که با توجه به جمعیت مهاجران چین و هند به کشورهای دیگر و مسئله پناهندگان سوری در چند سال اخیر ممکن است آمار تعداد ایرانیان مهاجر در مقایسه با سیل دانشجویان و مهاجران از دیگر کشورها که به دلیل عضویت در سازمان‌های بین‌المللی قابل شمارش نیز هستند، ناچیز باشد و به‌خصوص که بسیاری از دانشجویان ایرانی پس از پایان تحصیلات دانشگاهی اقدام به درخواست پذیرش برای دانشگاه‌های خارج از ایران یا مهاجرت به کشورهای دیگر می‌کنند. براساس این گزارش و گزارش بین‌المللی مهاجرت سازمان ملل (۲۰۱۷) تا سال ۲۰۱۵ در مجموع اکثریت مهاجرین ایرانی به کشورهای آمریکا، آلمان، کانادا، انگلیس و سوئد عزیمت کرده‌اند.

یادداشت

دولت دوازدهم و مدیریت منابع طبیعی

رحیم ملک‌نیا . کارشناس منابع طبیعی

● روزهای انتخاب کابینه دولت دوازدهم نزدیک است و گمانه زنی برای انتخاب وزرا و معاونین رئیس‌جمهور ادامه دارد. در این میان انتخاب برخی وزرا و معاونین رئیس‌جمهور و برنامه‌هایشان برای مدیریت منابع طبیعی کشور و دوستداران محیط‌زیست اهمیت بیشتری دارد. وزارت جهاد کشاورزی به‌عنوان وزارت خانه‌ای که سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور در آن قرار دارد، از این نظر بیشترین توجه را به خود معطوف کرده است. طرفداران محیط‌زیست، ساختار اداری و بخشی از جامعه با دغدغه حفظ منابع طبیعی، چشم انتظار انتخاب وزیر هستند تا رویکرد وزیر جدید را در قبال بخش کمتر مورد توجه وزارتخانه ببینند. تفاوت ماهیتی بخش کشاورزی و منابع طبیعی، تفکیک ساختار تشکیلاتی مدیریت آنها را ناگزیر کرده است. اگرچه در میان گروه طرفداران تفکیک مدیریت کشاورزی و منابع طبیعی در این مورد اختلاف نظرهایی وجود دارد، ولی همگی متفق‌القول خواهان تفکیک مدیریت منابع طبیعی از وزارت کشاورزی و ایجاد وزارتخانه‌ای جدید هستند. اما تا زمان محقق‌شدن این مهم نباید از مدیریت مناسب این بخش غافل شد. متأسفانه در سال‌های گذشته جنگل‌ها، مراتع و منابع آب کشور با مشکلات متعددی روبه‌رو بوده و دچار خسارت‌های فراوان شده که یکی از عوامل این آسیب‌ها، قرارداشتن مدیریت این بخش در وزارت جهاد کشاورزی است. این وضعیت باعث شده منابع طبیعی که وظیفه تأمین امنیت حیات را برعهده دارند در کنار بخش کشاورزی با هدف تأمین امنیت غذایی قرار گیرند. این امر منابع طبیعی و مدیریت آنها را در اولویت دوم این وزارتخانه قرار داده است. انتقال آب بین حوضه‌ای، تغییر کاربری اراضی با پشتوانه منابع طبیعی، عدم تخصیص بودجه کافی برای حفاظت از جنگل‌ها و مراتع که در آتش‌سوزی‌های اخیر زاگرس نمود بیشتری یافت، نیروهای غیرتخصصی اداری در بخش منابع طبیعی و مواردی دیگر از این دست معلول چتر مدیریتی یکسان کشاورزی و منابع طبیعی هستند. امروز از دولت دوازدهم که داعیه محیط‌زیستی دارد انتظار می‌رود در انتخاب وزیر جهاد کشاورزی به منابع طبیعی توجه کرده و وزیری انتخاب شود که با وقوف کامل بر مبحث توسعه پایدار، اهمیت منابع طبیعی را درک کند. توجه به حفاظت و حمایت از این منابع در کنار جلوگیری از طرح‌های توسعه‌ای که با هزینه‌کردن منابع طبیعی صورت می‌گیرند، از نکاتی است که وزیر آینده باید به آن اعتقاد داشته باشد. تعیین‌تکلیف طرح تنفس جنگل، توجه به زاگرس و مشکلات پیچیده و متعدد این ناحیه رویشگاهی، جلوگیری از تغییر کاربری منابع طبیعی برای اهداف کشاورزی، تلاش برای رفع خلأهای قانونی و برنامه مدون برای مدیریت یکپارچه و جامع حوضه آبخیز از مهم‌ترین مسائلی است که باید مورد توجه وزارتخانه قرار گیرند. در کنار وزیر جهاد کشاورزی، رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست و وزیر نیرو نیز بر مدیریت این بخش اثرگذار هستند. تعامل مناسب بین این سه بخش از دولت برای مدیریت مناسب منابع آبی، جنگلی و مرتعی امری ضروری و لازم است که این امر در مدیریت منابع آبی نمود بیشتری می‌یابد. انتقال آب بین‌حوضه‌ای، تبدیل دیم‌زارها به اراضی آبی، تخریب جنگل و مرتع در پروژه‌های توسعه و خطر تبدیل این منابع در برنامه‌های کشاورزی، تهدیداتی است که دولت باید با نگاهی جامع و مبتنی بر توسعه پایدار برای مقابله با آنها برنامه‌ریزی کند.

جدول ۲۸۶۹ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- لقب مصطفی کمال پاشا، بنیان‌گذار جمهوری ترکیه- بشر ۲- منفذ- از باشگاه‌های فوتبال انگلیس- سوغات ارومیه ۳- از طوایف ایرانی- فیلم حمید نعمت الله با بازی لیلا حاتمی ۴- زمان‌ها- صلح و آشتی- موزه پاریس ۵- قلم انگلیسی- شهری در لبنان- از نام‌های خداوند ۶- پرنده‌ای سبکبال- تنه درخت- رنگ موی فوری ۷- بالاپوش بلند مردان قدیم- بزرگ ایل و طایفه- بیا به... و چهره ارغوانی کن ۸- بر جوانان عیب نیست- شلیک پیاپی- خرمافروش ۹- چپاول- از برادران حضرت یوسف(ع)- از اقوام ایرانی ۱۰- آب منجمد- امپراتور دیوانه روم باستان- رادیکال ۱۱- سازمان تبهکاری ایتالیا- شهری در خوزستان- نشانه صفت تفضیلی ۱۲- پس از فوریه- منقضی- آزادی ۱۳- قافله- پایتخت بوتان ۱۴- مرزبان- ارگانیک- شجاع ۱۵- سلاح رزمی چوب و زنجیر- مهم‌ترین رود جاری در ترکمنستان.

عمودی:

۱- صد مترمربع- پنچرگیری- از نیازهای اولیه بشر ۲- ماده اولیه سیگار- واحد پول یونان- حرف انتخاب ۳- نیلگون- رختشوی- اصول و مبانی ۴- شهسوار امروزی- بسیار سخت و مشکل ۵- انگشت‌به‌دهان- گستاخ- همنشین برهمن ۶- خاخام- واحدی در ارتش ایران- نوعی ترانه شاد نواحی جنوب ایران ۷- کچل- پدر سلطان محمود غزنوی- شاگرد مغازه ۸- از مواد افیونی- کلبه ترکمن- پرنده‌ای وحشی و حلال گوشت ۹- میوه ترش شده و فاسد- تولید محصول از گیاهان زراعی و باغی- ضمیر حداقل دونفره ۱۰- تابنده- مجموعه نغمات یک دستگاه موسیقی- گروه ورزشی ۱۱- فهرست غذای رستوران- خراب کردن- زبانی از شاخه زبان‌های سامی ۱۲- خداوندی- رنجیده و آزرده ۱۳- حشره‌ای مفید با زندگی اجتماعی- نیروی یاری‌رسان- دم بریده ۱۴- سفید در گویش آذری‌ها- مقروض- فرضیه علمی به اثبات نرسیده ۱۵- شجاع- بلدیه امروزی- پسوند شباهت.

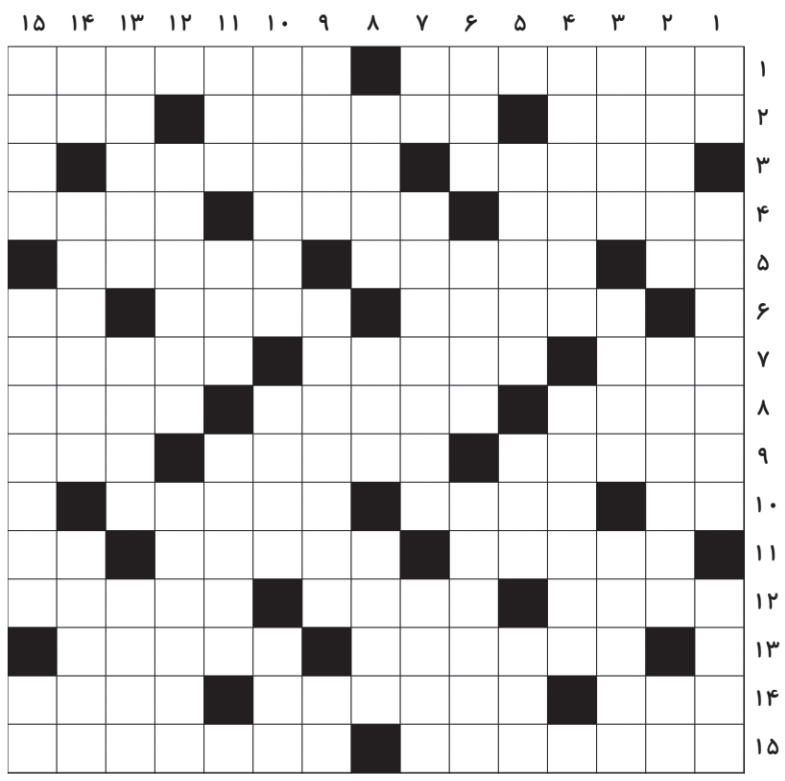

حل سودوکو سخت

۳	۲	۷	۱	۸	۵	۶	۴	۹
۹	۴	۵	۶	۷	۲	۸	۱	۳
۶	۸	۱	۳	۹	۴	۷	۲	۵
۲	۳	۹	۵	۴	۸	۱	۷	۶
۴	۵	۸	۷	۱	۶	۹	۳	۲
۱	۷	۶	۲	۳	۹	۴	۵	۸
۵	۹	۴	۸	۲	۱	۳	۶	۷
۷	۱	۲	۹	۶	۳	۵	۸	۴
۸	۶	۳	۴	۵	۷	۲	۹	۱

حل سودوکو ۱۸۶۴

۳	۱	۲	۵	۴	۷	۹	۶	۸
۹	۸	۵	۲	۳	۶	۱	۴	۷
۷	۴	۶	۱	۹	۸	۵	۲	۳
۵	۷	۳	۶	۸	۴	۲	۱	۹
۸	۹	۱	۳	۵	۲	۶	۷	۴
۶	۲	۴	۷	۱	۹	۳	۸	۵
۴	۵	۷	۹	۶	۱	۸	۳	۲
۲	۶	۹	۸	۷	۳	۴	۵	۱
۱	۳	۸	۴	۲	۵	۷	۹	۶

جدول ۲۸۶۸

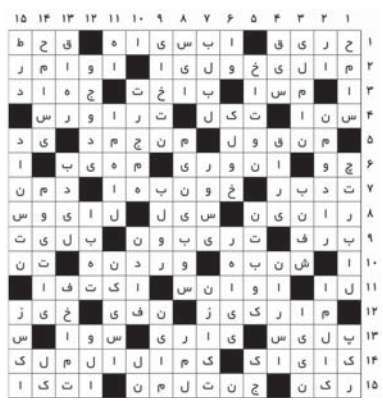

سودوکو سخت ۱۸۶۵

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲		۱						۷
	۷	۳	۴		۱			
۴		۶				۱	۵	
۶				۹		۳		
۷					۸		۶	
۸	۱		۶				۲	
			۳					۵
		۴	۸		۹			
			۱	۵		۴	۳	

سودوکو ۱۸۶۵

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۱		۷	۸					۲
		۳				۵		۹
	۹	۶	۲	۷				۳
۹			۵		۱			۷
۲				۴	۷			۵
۳	۷	۵		۲	۸		۶	
			۱	۸		۴	۵	
		۴			۶	۲		۱
۶			۴		۳		۹	